

KOMMUUNIN MUISTOLLE

On kulunut neljäkymmentä vuotta Pariisin Kommuunin julistamisesta. Vakiintuneen tavan mukaisesti Ranskan proletariaatti kunnioitti joukkokokouksin ja mielenosoituksin vuoden 1871 maaliskuun 18 päivän vallankumouksen toimihenkilöiden muistoa; toukokuun lopulla se vie taas sepeleensä ammuttujen kommunardien, kauhistuttavan „toukokuun viikon” uhrien, haudoille ja vannoo taaskin heidän hautojensa ääressä taistelevansa hellittämättä siihen asti, kunnes kommunardien aatteet ovat täydellisesti voitaneet, kunnes kommunardien meille uskoma tehtävä on loppuun suoritettu.

Miksi proletariaatti, ei ainoastaan Ranskan, vaan koko maailman proletariaatti, kunnioittaa Pariisin Kommuunin toimihenkilöitä omina esitaistelijoinaan? Mikä on Kommuunin perintö?

Kommuuni syntyi alkuvoimaisesti, sitä ei kukaan valmistellut tietoisesti eikä suunnitelmallisesti. Epäonnistunut Saksan sota, piiritysajan kärsimykset, työttömyys proletariaatin keskuudessa ja taloudelliseen häviöön joutuminen pikkuporvariston keskuudessa; joukkojen suuttumus yläluokkia ja täysin kykenemättömäksi osoittautunutta esivaltaa vastaan, levoton kuohunta asemaansa tyytymättömän ja muunlaiseen yhteiskuntamuotoon pyrkivän työväenluokan keskuudessa; Kansalliskokouksen taantumuksellinen kokoonpano, mikä synnytti huolestuneisuutta tasavallan kohtalosta — kaikki tämä ja monet muut syyt yhteenkaasaantuneina sysäsivät Pariisin väestön maaliskuun 18 p:nä vallankumoukseen, joka siirsi odottamattomasti vallan kansalliskaartin käsiin, työväenluokan ja sen mukaan liittyneen pikkuporvariston käsiin.

Tämä oli historiassa ennenkuulumaton tapaus. Siihen asti valta oli ollut tavallisesti tilanherroilla ja kapitalisteilla, t.s. heidän valtuutetuillaan, joista muodostui niin sanottu hallitus. Maaliskuun 18 päivän vallankumouksen jälkeen, kun hra Thiers'in hallitus sotaväkineen, poliiseineen ja virkamiehineen pakeni Pariisista,— kansa jäi tilanteen herraksi ja valta siirtyi proletariaatille. Mutta nykyajan yhteiskunnassa pääoman taloudellisesti orjuuttama proletariaatti ei voi hallita poliittisesti, ellei se murra kahleitaan, jotka kytkevät sen pääomaan. Ja juuri siksi Kommuuni-liike oli väistämättömästi saava sosialistista väriä, t.s. sen oli pyrittävä porvariston herruuden, pääoman herruuden kukistamiseen, nykyisen yhteiskuntajärjestelmän itse *perustojen* hävittämiseen.

Tuo liike oli alussa äärettömän sekavaa ja epämääräistä. Siihen yhtyivät myös isänmaanystävät, jotka luottivat siihen, että Kommuuni jatkaa sotaa saksalaisia vastaan ja vie sen onnelliseen loppuun. Sitä tukivat myös pikkukauppiat, joita uhkasi taloudellinen häviö, jollei vekselien kuoleusmaksuja ja asunnonvuokramaksuja lykätä (hallitus ei tahtonut myöntää tätä lykkäystä, mutta Kommuuni sen sitä vastoin myönsi). Ja vihdoin alkuaikoina sille olivat osittain myötämielisiä myös porvarilliset tasavaltalaiset, jotka pelkäsivät, että taantumuksellinen Kansalliskokous („maanmoukat”, villit tilanherrat) palauttaa monarkian. Mutta pääosaa tässä liikkeessä esittivät tietenkin työläiset (varsinkin Pariisin käsityöläiset), joiden keskuudessa Toisen imperiumin viime vuosina oli harjoitettu aktiivista sosialistista propagandaa ja joista monet kuuluivat jopa Internationaleen.

Vain työläiset pysyivät loppuun saakka uskollisina Kommuunille. Porvarilliset tasavaltalaiset ja pikkuporvarit luopuivat pian siitä: toiset säikähtivät liikkeen vallankumouksellis-sosialistista, proletaarista luonnetta; toiset luopuivat siitä nähdessään sen joutuvan kiertämättömästi tappiolle. Vain Ranskan proletaarit tukivat *omaa* hallitustaan tuntematta pelkoa ja väsymystä, vain he taistelivat ja kaatuivat sen puolesta, toisin sanoen työväenluokan vapauttamisasian puolesta, kaikkien työtätekevien paremman tulevaisuuden puolesta.

Kommuunin, jonka eiliset liittolaiset olivat hyljänneet ja jota kukaan ei tukenut, täytyi väistämättömästi joutua

tappiolle. Koko porvarillinen Ranska, kaikki tilanomistajat, pörssimiehet, tehtailijat, kaikki suuret ja pienet varkaat, kaikki riistäjät yhdistyivät sitä vastaan. Tämän porvarillisen liittoutuman, joka sai tukea Bismarckilta (hän vapautti 100.000 ranskalaista sotamiestä Saksan sotavankueudesta vallankumouksellisen Pariisin nujertamiseksi), onnistui nostattaa takapajuiset talonpojat ja maaseudun pikkuporvaristo Pariisin proletariaattia vastaan ja sulkea puolet Pariisista rautaiseen saartorenkaiseen (toista puolta tukkimassa oli Saksan armeija). Eräissä Ranskan suurissa kaupungeissa (Marseillessa, Lyonissa, Saint-Etienneissä, Dijonissa y.m.) työläiset niin ikään yrittivät vallata vallan, julistaa Kommuunin ja lähteä auttamaan Pariisia, mutta nuo yritykset päättyivät pian epäonnistumisiin. Ja Pariisi, joka ensimmäisenä oli nostanut proletarisen kapinan lipun, sai tulla toimeen omin voimin ja oli tuomittu varmaan tuhoon.

Voittoisaan yhteiskunnalliseen vallankumoukseen vaaditaan ainakin kahta edellytystä: tuotantovoimien korkeaa kehitystasoa ja proletariaatin valmeutta. Mutta v. 1871 nämä molemmat edellytykset puuttuivat. Ranskan kapitalismi ei ollut vielä kylliksi kehittynyttä, ja Ranska oli silloin enimmäkseen pikkuporvariston (käsityöläisten, talonpoikien, pikkukauppiaiden y.m.) maa. Toisaalta ei ollut olemassa työväenpuoluetta, ja työväenluokalta, jolla valtaosaltaan ei ollut edes kyllin selvää käsitystä tehtävistään eikä niiden toteuttamiskeinoista, puuttui valmennusta ja pitempiaikaista kokemusta. Ei ollut myöskään proletariaatin lujaa poliittista järjestöä eikä laajoja ammattiliittoja ja osuuskuntia...

Mutta pääasiassa Kommuunilta puuttui aikaa, mahdollisuutta silmäillä ympärilleen ja ryhtyä toteuttamaan ohjelmaansa. Se ei ehtinyt käydä käsiksi asiaan, kun Versailles'iin pesiytynyt hallitus aloitti koko porvariston tukemana sotatoimet Pariisia vastaan. Ja Kommuunin täytyi ennen muuta ajatella itsepuolustusta. Ja aivan loppuhetkeen saakka, joka koitti toukokuun 21—28 pnä, sillä ei ollut aikaa ajatella vakavasti mitään muuta.

Muuten, noin epäedullisista olosuhteista huolimatta, olemassaolonsa lyhytaikaisuudesta huolimatta, Kommuuni ehti ryhtyä eräisiin toimenpiteisiin, jotka luonnehtivat riittävästi sen todellista merkitystä ja tarkoituseriä.

Vakinaisen sotaväen, tuon hallitsevien luokkien sokean välikappaleen, Kommuuni vaihtoi kansan yleiseen aseistamiseen; se julisti kirkon erotetuksi valtiosta, lakkautti uskonnollisten menojen rahoittamisen (t.s. pappien valtionpalkat), antoi kansanvalistukselle aidon maallisen luonteen — ja iski siten lujasti pappiskaapuisia santarmeja. Puhtaasti sosiaalisessa suhteessa se ehti tehdä vähän, mutta sekin vähä osoittaa kyllin selvästi, että se oli luonteeltaan kansan, työväen hallitus: kiellettiin yötyö leipomoissa; lakkautettiin sakottamis-, tuo laillistettu työläisten riistämisjärjestelmä; ja vihdoinkin säädettiin kuulu dekreetti (asetus), jolla kaikki omistajiensa jättämät tai seisauttamattomat tehtaat ja työpajat luovutettiin työläisartteleille tuotannon elvyttämiseksi ennalleen. Ja ikään kuin varta vasten tähdentääkseen luonnettaan tosi demokraattisena, proletarisen hallituksena Kommuuni sääti, ettei kenenkään virasto- ja hallitusvirkamiehen palkkio saa olla työläisen normaalipalkkaa suurempi eikä missään tapauksessa ylittää 6.000 frangia vuodessa (alle 200 ruplan kuukaudessa).

Kaikki nämä toimenpiteet osoittivat kyllin selvästi sen, että Kommuuni merkitsee kuoleman vaaraa vanhalle, orjuutukseen ja riistoon perustuvalla maailmalla. Sen tähden porvaripiirit eivät voineet nukkua rauhassa niin kauan kuin Pariisin kaupungintalon yllä liehui proletariaatin punainen lippu. Ja kun vihdoinkin hallituksen järjestyneiden voimien onnistui saada yliote vallankumouksen huonosti järjestyneistä voimista, niin saksalaisten lyömät, mutta voitettujen maanmiestensä edessä rohkeat bonapartilaiset kenraalit, nuo Ranskan Rennenkampfit ja Möller-Zakomelskit toimeenpanivat sellaisen teurastuksen, jollaista Pariisi ei ollut vielä nähnyt. Eläimellistynyt sotaväki murhasi noin 30.000 pariisilaista, noin 45.000 vangittiin ja monet niistä sittemmin teloitettiin, tuhansia lähetettiin pakkotöihin ja karkotusvankeuteen. Yhteensä Pariisi menetti noin 100.000 poikaansa, siinä luvussa kaikkien eri ammattialojen parhaat työläiset.

Porvaristo oli tyytyväinen. „Nyt on sosialismista tehty loppu pitkäksi aikaa!” sanoi sen johtomies, verenhimoinen kääpiö Thiers verilöylyn jälkeen, jonka hän kenraaleineen oli järjestänyt Pariisin proletariaatille. Mutta suotta koikkuivat nuo porvarikorpit. Jo kuutisen vuoden kuluttua Kommuunin kukistamisesta, kun monet taistelijat olivat

vielä kitumassa pakkotöissä ja karkotuspaikoissa, Ranskassa alkoi uusi työväenliike. Edeltäjiensä kokemuksen rikastuttamana, mutta ei suinkaan heidän tappionsa masentamana uusi sosialistinen polvi nosti lipun, joka oli heltinyt Kommuunin taistelijoiden käsistä, ja lähti viemään sitä varmasti ja rohkeasti eteenpäin huutaen: „eläköön yhteiskunnallinen vallankumous! eläköön Kommuuni!” Ja sitten vuoden, toisen kuluttua uusi työväenpuolue ja agitaatio, jonka se oli alkanut maassa, pakotti vallassaolevat luokat päästämään vapauteen kommunardivangit, jotka vielä olivat hallituksen käsissä.

Eivät ainoastaan Ranskan työläiset, vaan myös koko maailman proletariaatti kunnioittaa Kommuunin taistelijoiden muistoa. Sillä Kommuuni ei taistellut jonkin paikallisen tai ahtaasti kansallisen asian puolesta, vaan koko työtätekevän ihmiskunnan, kaikkien nöyryytettyjen ja loukattujen vapautuksen puolesta. Yhteiskunnallisen vallankumouksen esitaistelijana Kommuuni on saanut osakseen myötätuntoa kaikkialla siellä, missä kärsii ja taistelee proletariaatti. Näkymä, jonka tarjosivat sen elämä ja kuolema, työväenhallitus, joka valtasi maailman pääkaupungin pitäen sitä hallussaan yli kahden kuukauden ajan, proletariaatin sankarillinen taistelu ja sen kärsimykset tappion jälkeen,— kaikki tuo rohkaisi miljoonia työläisiä, herätti heissä toivoa ja sai heidät myötätuntoisiksi sosialismia kohtaan. Pariisin kanuunoiden jyllinä herätti syvästä unesta proletariaatin takapajuisimmatkin kerrokset ja antoi kaikkialle herätteen vallankumouksellis-sosialistisen propagandan voimistamiseen. Juuri sen tähden Kommuunin asia ei ole kuollut; se elää yhä vielä meissä jokaisessa.

Kommuunin asia on yhteiskunnallisen vallankumouksen asia, työtätekevien täydellisen poliittisen ja taloudellisen vapautuksen asia, koko maailman proletariaatin asia. Ja siinä mielessä se on kuolematon.

„Rabotshaja Gazeta” № 4—5,
huhtikuun 15 (28) pnä 1911

Julkaistaan „Rabotshaja Gazetan”
tekstin mukaan